

CEBİMİZDEKİ EL

**Esfender
Korkmaz**

Algıya dayalı yönetim krizi kronikleştirdi

Siyaseti ayağa düşüren iki uygulamaya, birisi popülizm diğeri algı yaratmaktır. Ekonomide algı yaratmak kamuoyuna veya piyasalara, iletişim, propaganda, söylem ve medya üzerinden, ekonomik gerçeklikten farklı bir görüntü sunmaktır. Algı yaratmak, kısa vadede güven yaratabilir, döviz kuru ya da borsa gibi piyasalarda geçici istikrar sağlayabilir. Ancak eninde sonunda balon olduğu anlaşılır. Güven sorunu ortaya çıkar. Algıya dayalı bir yönetim anlayışı, bugün yaşamakta olduğumuz güven sorununun da baş sorumlusudur.

Kalıcı istikrar için hükümetlerin algı yaratmak yerine, ekonomik istikrar için gerçek verilere dayalı ve tutarlı hedefleri olan, plan-program yapmaları, kamuoyuna ve piyasalara güven vermeleri ve beklentileri de iyi yönetmeleri gerekir.

Kaldı ki, algı yaratmak kısa vadeli. İstikrar politikaları uzun vadeli.

Bu günkü hükümetler hep algı yaratma peşinde koştu ve bu nedenle beklentiler de kötüleşti.

Söz gelimi;

2009 ve sonrası "İMF'ye borç verdik, muhtaç değiliz" denildi.

2018 yılında "ekonomi dış saldırı altında" denildi. Kur şoku yaşadık.

"Faiz sebep, enflasyon sonuç" denildi ve beklentiler olumsuz etkilendi. Beklentiler kötüleşti, kur şokları yaşadık ve kriz kronikleşti.

Beklentiler ne kadar bozuldu?

1. **İstanbul Sanayi Odası** satın alma yöneticileri endeksi (PMI) denge değeri 50'dir. 50 altı gidişatın kötü olduğunu ifade eder. Temmuz ayına göre, son üç yılda **İSO**, PMI endeksi 50 denge değerinin altına düştü ve hızla geriledi.

2023 yılında 49,9 olan endeks,

2024 yılında 42,2,

2025 yılında 45,9'a geriledi.

2. Merkez Bankası İktisadi Yönelim Anketine göre, reel sektör beklentisi olarak ekonomik gidişatın kötüleşeceğini söylüyor.

3. Üretici, tüketici ve ekonomi güven endeksi, güven sınırı olan 100 altında seyrediyor.

Beklentiler neden önemlidir?

Enflasyon beklentileri, Merkez Bankasının faiz kararlarında belirleyici rol oynar. Eğer piyasaya gelecekte yüksek enflasyon bekliyorsa, bu beklenti ile satıcılar fiyat artışlarını hızlandırabilir.

Döviz kuru istikrarı, yatırımcı güvenini etkiler. Kurun yükseleceği beklentisi, dövizde yönelişi artırır ve kuru gerçekten yükselir.

Hanehalkı enflasyonun artacağını beklerse, dayanıklı tüketim mallarını öne çeker, tasarruf biçimini değiştirir.

İş dünyası, siyasi ve ekonomik istikrar beklentilerine göre yatırım yapar ya da ertelemeye gider.

Yabancı yatırım sermayesi, beklentilere göre bir ülkeye girer veya girmez.

Hükümete, demokrasiye ve hukuka olan güven beklentileri olumlu veya olumsuz etkiler.

Siyasi iktidarlar ve hükümetler, algı yaratarak değil, açık, şeffaf ve samimi olursa, sorunlara doğru teşhis koyarlarsa güven sağlayabilir. Biz hâlâ krize doğru tespit ve teşhis koyamadık. Adına kriz demiyoruz ve bunun için de istikrar programı yapmıyoruz. Sonuçta Cumhuriyet tarihinin en uzun ve kronik krizini yaşıyoruz.